

LXXI—LXXIII.

A muzsnai orthodoxus és unitárius atyafiak tusakodása a XVII. százban.

1.

A két felekezetbeliek öszszeszám láltatnak s a templom az unitáriusok birtókában marad.

Laus Deo miserentis.

Anno 1642. die 29. juli Musnába érkezvén az ott levő ecleiában levő Controversiaknak eligazítására, az dologban így procedaltunk:

Az Unitárius atyafiaknak számok így következik:

Kis János C. R. (Colonus Redei)	Emese Máté C. Redei
Kis Mihály, urunk ő nsága jobbágya	Bartok Mihály C. D. Apafiana
Máté György V. Darabont	Bartok István C. principis
Máté Márton Lofő.	Kobori Peterné. C. Steph. Szalánczi
Kis György. C. R.	Kis Miklos. C. principis
Zoltáni Mihály C. R.	Kovács Márton. C. G. Biro
Oláh Máté Darabont	Kovács István. C. G. Biro.
Kerestely János Darabont	Fabián Mihály Darabont.
Bartos Mihály C.	Májlát István. C. P. Ugron
Kovács János Lofő	Gagyi Lukácsné Darabont
Langos Mihály Darabont	Bolia Mihály. C. S. Szalánczi
Jeremiás Deak. Ez felesége után	Szakál Mihály Darabont
való örökségben lakik; ecclesiastica persona sine ecclesia.	Dako Ferencz C. Redei
Kovács György. Col. principis	Ádám György C. Steph. Szalánczi
Dako István C. Redei	Rosno Mihály Darabont, gyermek még bért nem adott eddig
Czozo Mihály minor C. principis	Kocz János Lo fő
Szász András C. Joh. Kenosi. Ez maga nem tagadgya, hogy az orthodox dreligiora kezet adott volt: de most redeala vissza.	Kis János minor. C. principis
Simon János Lofő	Szarka Balásné C. Redei. Ennek az urát ölték meg az orthodox a religioért.
Máté Tamás Darabont	Kocsis Gergely. C. J. Kenosi
Szalka György C. principis	Kocsis Mátyásné C. J. Kenosi
Lajos István C. Redei	Bartok Jakab. C. principis
Szarka Miklos C. principis	Kovács Ferencz Lo fő
Dienes Miklos Lofő	Bartok Lukács Darabont
Dienes Péter Lo fő	Bán János C. G. Biro
Szarka István C. D. Apafiana	Bán János minor Lo fő
Kis Mihály C. Redei	Girko Mihály Darabont
Futo György C. Redei	Szász Péter C. S. Szalánczi
Zoltáni Mihály C. D. Apafiana	Girko Máté Darabont
Sós János. C. G. Biro.	Josa Andrásné Darabont
Dienes Maté C. J. Daniel.	Bartok Ferencz. C. principis

Az feleltetést ekképpen véghezvivén, az templom látni is elmentünk volt. Az templomnak belső tágasságának hossza tizeuketől, an-

nak hat öle bolt, veszökre hajtva, az hat öle gerendás padlásos; az szélye nem sokba hat öl; azonkívül az külső felén vagyon tizenégy kő láb, egy kőtorony, cserepes mind torony, szentegyház. Melyhez képest így deliberáltunk:

Deliberatum.

Mivel hogy az unitárius atyafiaknak számok éppen háromannyi, mint az orthodoxusok száma: így ahoz képest az templom és parochialis házak az Unitárius atyafiaknak kezeknél maradnak, ea tamen conditione, hogy az ezinterem mellett való pusztára, az hol az orthodoxus atyafiak szeretik, tartozzanak egy templomot építeni kőből, melynek hossza hat öl az szélyessége négy öl legyen, az orthodoxusok supportalván az építésbe az negyedrészt terhet; az templom pedig mennyezetes sindelyes legyen, melynek építése in finem deductassék az jövő 1643 esztendőbeli Szent János napig, melyet ha addig nem praestálnának az unitárius atyafiak az mostani templomnak ususától arcealtassanak mindaddig, míg az más templom megépül. Az haragok felől pedig így deliberáltunk, hogy mindenik félnek szabad ususa legyen rajtok; Vasárnapokon és Sátoros innepeken egy rendbeli harangszóhoz hallgassanak, az két praedicator convenialvan az harangozásnak idejéről emberségesen egymással; hetet szaka peniglen, mikor az unitarius atyafiak nem akarnak harangozni, akkor az kisebb haranggal harangozzanak az reformatus uraim.

Kivül rájegyezve: „ezek parok.“

Eredetije az Udvarhelymegei ref. egyházmegye levéltárában.

2.

Az unitáriusok mentik magukat, hogy miért nem építettek az orthodoxusok számára templomot.

1. Ratio. Azért nem építhettek meg az deliberatio szerént, mert az tavalyi deliberatióban expresse irva volt, hogy az hol az orthodoxus atyafiak szeretik, ott építsék; de az mikor az unitarius atyafiak requirálták, az helyet kimutatni nem akarták.

2. Ratio. kőmiveseket is fogadtanak és minden készülékekkel készen lettek volna; de az orthodoxus atyafiak semmit sem mozdultak s az miatt mult el az építés, elé is állaták a kőmiveseket, az kiket fogadtak volt, kiknek hitszerént való relatioja az deliberatióba specificálva leszen; noha több membrumokra volt mentségek szagatva, de ez kettőben comprehandaltatik éppen világosan.

Replicatio orthodoxorum.

Semmihez tempestive nem kezdettek, mert mind az helynek kimutatásának kévánsága s mind az kőmivesek fogadása volt tizenegy nappal elébb annál, az mely napra az templomnak készen is kellett volna lenni; az magatok fogadott kőmivesi hitszerint mondgyák meg, mikor fogadtátok őket; s akkor is micsoda készülétek volt; sőt nem hogy akkor, de még mostan is semmi épülethez való készülétek derekas nincsen, lássák meg Commissarius uraim, ha ideje korán hozzá kezdettetek volna, mi rajtunk semmi el nem mult

volna. Ezt is csak azért cselekedtéték akkor, hogy láttátok, hogy az praefixus nap szintén eljő, s ne láttassék, hogy semmit nem mozdulatotok; mi csak azt kívánjuk, hogy ha az ti részetek szerint megépítettétek mutassátok meg, alioquin az deliberatio szerint arcealtassatok az templomtól annak megépítéséig.

Deliberatum ez volt:

Mivel az kömivesek hitszerént referálják, hogy tizenegynappal volt az praefixus terminus előtt az ő megfogadások, akkor is az mely helyre az építést rendelték volt tavaly, semmi kövök és készülétek nem volt, sőt még mostan is nincsen. Ez ratiokra nézve arcealtanak az templomtól az unitarius atyafiak az másiknak megépítéséig.

Eredetije az udvarhelymegyei ref. egyházmegye levéltárában XXXVIII. csomag. 2.

3.

Az unitariusok supplicatioja, s a commissariusok levele, melyszerint a régi templom az orthodoxusoknak resignáltatik.

Ad Illustrissimam Celsitudinem Nostram humillima Supplicatio Unitariae religionis possessionis Székely Mosna.

Kegyelmes Urunk! Alázatosan jelentjük Nagyságodnak mint kegyelmes urunknak az mint az commissarius urak napot praefigaltak volt mi nekünk, hogy az parochialis házat és templomot az contractus szerént megépítenők, mi annak engedelmesek lévén azért kívánok ő kegyelmektől, hogy helyet mutassanak, hová építsük mind templomot s mind pedig házat: de az ott lakos orthodoxus uraimék az commissarius uraiméket még ellenzék, hogy helyet ne mutassanak. Annak utána megtalálván Nagyságodat Gyaluban püspök uram által kire Nagyságod így resolvalt volt: hogy Nagyságod azon útjából bizonyos postája által certificallja püspök uramot, mihez kell magunkat tartanunk. Annak utána kgts urunk Ngod Bethlen János uram által így resolválta volt kegyelmesen magát: hogy az ő parochialis ház mellett levő szántóföldre az házat építsük meg; az hová építettünk is házat, noha az pestis mian el nem végezhattük. Az templum építésre valo hely mutatás felől, mikor Isten Nagyságodat Erdélybe hozza akkor megtalálván abban is modot mutat, az mint Nagyságod Bethlen János uramnak adott beadott relatiojából világosan recognoscalljuk. Az Gyogyi feredőben létekor is ugyanezen dologrol megtalálván Nagyságodat, Fejedelmi kegyelmességéből arra ígérte vala magát, hogy az Commissarius uraknak parancsol felőle s azt is vártuk. Az Commissarius uraknak utolszori deliberatiojok után az orthodoxus uraimék azt cselekedték, hogy Nagyságodtól parancsolatot extrahalván in hoc anno praesenti Dominica palmarum három udvarhelyszéki Agyagfalvi nemes embereket melléjek vevén részünk szerint valo megosztott, Commisarius uraiméktől kezünkben hagyott szántóföldeket és szénaréteket occupáltak és az harangozástol is arcealtanak; melynek amittalása felől sem egyszer sem másszor mi ő kegyelmekkel nem contrahaltunk.

Nagyságodnak, mint kegyelmes Urunknak alázatosan könyör-
günk, méltóztassék Nagyságod fejedelmi kegyelmességéből igazságun-
kat kegyelmes szemei eleiben vévén demandálni Commisarius urai-
méknak, mutassanak helyet az hová templumot építsünk, az új pa-
rochialis háznak és csürkertnek valo helyet és elfoglalt részünk sze-
rént valo bonumokat remittálni.

Nagyságodnak mint kegyelmes Urunknak meg szolgáljuk.

N. K. V. V.

Resolutio serenissimi principis:

Az kiket annak revidálására rendeltünk volt Commissariusok-
nak, ő kegyelmek informallyanak derékképpen mindenekről. 6. Máj.
Fogaras, 1648.

Informatio Commissariorum.

Kegyelmes urunk mü az Nagyságod Iffiu urunk ő Nagysága
által valo parancsolatja szerént elmenvén az supplicansok és ugyan-
ott valo orthodoxus uraimék között az templum építése felől valo
Controversianak dirimalására. Mivel nekünk Ngd csak az templum
építése felől parantsolt volt kegyelmesen, hogy abból az Ngd méltó-
ságos személye előtt lőtt Contractusok szerént procedálnánk. Az régi
templumot az orthodoxus uraiméknak kezökben resignaltuk. De mint-
hogy ktgs urunk az templumhoz valo föld még annak előtte közöttük
felvult osztva két részre: annak ujabban valo igazítására delegatusok
nem lévén, azelőtt közöttök celebratott divisiot azon állapotban
hagytuk, kezében maradván mindeniknek neki jutott rata portioja.
Az harangok felől is kts urunk az Nagyságod Mtgs személye előtt
celebratott ő kegelmek contractusának negyedik punctumat elég-
ségeznek itilvén lenni, mely így vagy: hogy az harangoknak sza-
bados ususa mind az két részről egyaránt legyen successivis semper
temporibus, mas judiciumot felőle nem töttünk. Az parochialis helyet
ktgs urunk Nagyságod Bethlen János uram által denominalvan és
az ujonnanépítendő templum hely mutatás felől Nsgd ugyan ő ktme
által....., hogy ezekről ő kegelmeknek deliberatiot tegyünk, akkor
Nagyságod ktgs urunk nem parancsolta vala, mi igazítottuk ő ke-
gelmeket az Nagyságod kegelmes igiretének alázatos sollicitasára.
Annak utánna kegyelmes urunk mit cselekedtek légyen ő kegyelmek,
mi nem tudgyuk; az Nagyságod fejedelmi kegyelmessége mit paran-
csol felőle.

Nagyságodnak méltatlan alázatos szolgálai
Lázár György, Daniel Ferencz
Kálnoki István, Joannes Both Con. secret.

Ad haec resolutio s(erenissimi) p(incipis):

Az musnai evangelicusok informallyanak azokrol.
4 July Monostor. 1648.

Eredetije az Udvarhelymegyei ref. egyházmegye levéltárában.

Közli. **Koncz József.**

KÖLTEMENYEK.

Ha lelkünk . . .

Ha lelkünk hozzád csillagok királya
Elmélkedésnek szárnyán közelít
S a végtelenség tengerére szállva
Mély, titkos áram visszahajt megint
S szívünkbe' dacz, agyunkba' tudni vágyás
Töpreng vakon: hol vagy? ki vagy? vezess!
Nézd el Urunk, csupán tiéd a látás;
Nem hitlen az, ki tégedet keres.

Jékey Aladár.

Az én imám.

Reménységem zöld erdője:
Édes kedves gyermekim!
Örömkönytől nedvesülnek,
Hogy ha néznek — szemeim.

Megölellek, megcsókollak,
S játszom, mint egy kis gyerek.
Sokan vagytok!..de annál jobb:
Több az öröm bennetek . . .

Én szívemmel elfedezlek,
Karjaimmal védelek:
Csak a vihar elkerüljön,
Csak ne bántson titeket.

Feledem az élet terhét;
A munkát, mit hordozok . . .
Felhő, villám — hadd szálljon rám:
Ti legyetek boldogok.

Egy imám van, melyet ajkam
Az eget felé sohajt,
Hogyha felmosolyg a hajnal,
Vagy gyászt ölt az alkonyat:

— „Ezt a kedves angyal serget
Tartsd meg nékem jó Uram,
És segélj meg felnevelnem
A te szentelt utadan . . .“

Rédiger Géza.